

Wiki- iulia onita

Iulia Oniță- un sculptor liric pentru eternitate

A venit pe lume la 1 august 1922, la Dorohoi. Absolventă a Academiei de arte frumoase din Iași și București, a avut o prezență bogată în plan expozițional, în țară și în străinătate (Praga, Bratislava, Berlin, Atena, Budapesta, Moscova, Ankara, Istanbul, Varșovia, Aachen, Munchen, Paris, Tel Aviv, Helsinki, Roma). Este autoarea unor lucrări statuare, expuse la Oradea, Târgoviște, București, Turnu Severin.

În sculptura românească, artista, într-o activitate de 4 decenii aparținând școlii interbelice, cu profesori de înaltă înrâurire artei românești, Cornel Mendrea, Ion Irimescu, a dăruit patrimoniului cultural sute de lucrări, dintre care, la ora actuală, doar câteva mai sunt expuse în orașele din țară.

A fost o feminină eterică, avea un chip frumos, deschis, în care i se citea duhul curat, limpede, atât de clar relevat în toata portretistica artistei. Deși sub auspiciile clasicismului, chipurile sale erau profund lirizate, simplificându-le stilistic. Grația este trăsătura feminității portretelor sale. Ion Frunzetti spunea ca ar avea un „**har de a-și face radioactive operele, prin complexitatea subiacentă simplificării.**”

Crescută într-o familie în care arta, cultura, treceau drept hrană a formării spiritului, toți cei 4 copii ai Sofiei Irimia și a lui Ștefan Moraschi au pus formarea artistică și educația morală ca hotare personalităților lor.

PORTRETISTICA

A cultivat portretul, inspirat de mari personalități istorice sau contemporane. Acest gen a dominat întreaga operă a sculptoriței, numite în Monografia Aureliei Mocanu o galerie a afectivității. Chipurile stilizate seamănă semnificativ cu personalitatea respectivă, balerine, actrițe, muncitoare, plasticieni, însă sunt spiritualizate în lipsa unui anume aspect mimic. Artista surprinde cu o mare cuprindere imagistică esența acelu chip. De aceea expresivitatea este asul din mâneca artistei. Accentul este pus pe generalizare, pe profunzimea psihologică.

**Mama
artistei,
Sofia
Moraschi
născută
Irimia**

Sunt relevante portretele balerinelor Alexa Mezincescu-1982, bronz, Ileana Iliescu-1961, bronz, arhitecta Maria Bordanache-1982, bronz, Domnița-1970, bronz, Prințesa dacă.

Despre estetica acestor portrete, Aurelia Mocanu nota:

„Maxilarul inferior și bărbia devin, cu maxim efect de eleganță, vector energetic pentru proiectarea volumului capului și termen definitoriu pentru citirea din profil, un rol important avându-l unghiul puternic expresiv al gâtului. (...) În tipologia solemn evanescentă a balerinelor părul este lipit de craniu și adunat într-un volum imprevizibil al cocului.”

Aceste bronzuri sunt polisate în linii fluente creând senzația de spațialitate, conferindu-le o luminozitate lăuntrică. O altă serie de portrete Leopoldina Bălănuță-bronz 1984, Camelia Zorlescu-bronz 1962, pictorița Wanda Sachelarie Vladimirescu-bronz 1981 și Michaela Eleuteriade-bronz 1979, adaugă stilizării formelor un transfer de afectivitate, surprinzând stimuli emoționali și relevând lirism dar păstrând expresiile personale ale modelelor.

Când sculpa, Iulia Oniță dăruia atâta energie interioară încât acest efort de transpunere prelua în mâinile ei temperamentul celui sculptat.

Portretele imaginare, votive, s-au dăruit de către artistă ca receptivitate a culturii bizantine, regăsită în portrete de doamne și domnițe Maria de Mangop-bronz 1977, doamna Stanca-bronz patinat, 1978, Regele Lear, doamna Elena Cuza-bronz, 1979, sau remarcabila efigie Anei Ipătescu-bronz, 1973. Chipurile voievodale prind în expresie asumarea destinului istoric, însă cu tentă atât de personală în eleganța ei, a Iuliei Oniță.

Expresia plastică a corpului uman în sculptura artistei deține proporționări estetice originale depășind granițele clasicului și metaforizând configurări existențiale. Ea combină arta antică, egipteană cu sensibilitatea expresionismului gotic.

Bronzurile și ghipsurile din jurul anului 1965 sunt sub influențe folclorice cu decupaje curbate ale liniilor de contur

- Maternitate-bronz-1965
- Reverie-bronz-1965
- Motiv folcloric-ghips, 1966
- La târg-ghips patinat-1966
- Troiță-ghips patinat-1965

Lucrări de o deosebită grație a trupului feminin.

În deceniul 7 aplică un limbaj direct al formei, torsul fiind temă predilectă. Cu aceste creații a organizat expoziții personale între 1973 și 1984.

- In memoriam -bronz 1973
- Ciclul icaric -bronz 1973, 1975, 1982.
- Îmbrățișările -bronz 1973
- Pro memoria -bronz 1984
- Magna mater -bronz, 1980-1984

Compoziția Magna Mater conține proporții supralungite, figuri filiforme în care este un rapel modern cu goticul. În opera Pace-bronz 1975, se remarcă o ostilitate pentru simetrii, în umbre și lumini, potențând mișcarea.

După anul 1980 este vizibila lirica subiectivă a artistei în sculptura modernă, care ritmează accelerat spațiile dintre gol și plin, printr-o lege a echilibrului plastic atât de original Iuliei Oniță.

În ultimele compoziții expresionismul formelor scoate în evidență detalii aproape traumatizante spune Aurelia Mocanu în monografia sa din 1987, ultima, de fapt, despre opera artistei.

-Pavor-bronz-1980

-Evocare-bronz 1981 și 1984.

Două compoziții care reprezintă expresionismul în etapele creației artistei.

SCULPTURA MONUMENTALĂ

Iulia Oniță a dezvoltat o sculptură monumentală modernă, într-o viziune lipsită de convenționalism în inserția acestor opere în spațiile urbane românești.

Cu un plus de elansare a proporțiilor, sculptorița realizează grupaje de tip eroic în anii 1969-1973

-**Monumentului ostașului român de la Oradea-bronz** de 6,5 m și soclu de 7 m-1958, este o operă care trebuie judecată în spațiul său de amplasare. Artista împreună cu arhitectul Mircea Anania și urbanistul Petre Antonescu au făcut soluțiile plastice sintetizarea expresiei sculpturii oferindu-i monumentalitatea gândită artistic de sculptor.

-**Grup statuar-Tinerețe, piatră-1962**

Tinerete-piatra-1962

-Coresi-1968- amplasat în acord perfect cu arhitectura gotică din parcul Muzeului tiparului și cărții vechi de la Târgoviște, reușește o exprimare cărturărească aparte prin linii liniștitoare și în gestică ocrotirii unui hrisov, simbol al apărării cunoașterii.

-Ecaterina Teodoriu-1976-Târgu-Jiu, este descrisă perfect de însăși artistă:

„Eu am năzuit să simbolizez prin verticalitatea lucrării mele, ideea de elan patriotic înălțător care a purtat-o pe Ecaterina Teodoriu la suprema jertfă.”

Alte compoziții ample fără conotații memoriale dar cu certe dimensiuni și caracteristici stilistice monumentale sunt *Maternitate*, *Fetiță*, amplasate la Neptun, *Tors la Saturn*, *Arhitectură- București*, *Meditație –Arad*.

**Arhitectură
Ghips-1965**

București

PERSONALIA

1922

1 august- Se naște la Dorohoi, Iulia Oniță, Moraschi și a Sofiei Moraschi (născută Irimia urmează studiile liceale în localitatea Dorohoi studiază la Academia de Bele- Arte din Iași, cu profesori I .Irimescu la sculptură și pe I.L.

1930

Cosmovici la desen.

1941

continuă studiile de sculptură la Academia de Belle -Arte din București la clasa sculptorului Cornel Mendrea. Se stabilește în București.

1943

- 1952- devine membră a Uniunii Artiștilor Plastici.
- 1963- predă sculptura la Facultatea de Arte Plastice din Universitatea București.
- 1968- apare Monografia Iulia Oniță, editura Meridiane, de Maria Dumitrescu.
- 1987- moare în București, ca urmare a unui accident în Atelier, prin supraefort fizic, în ziua de 28 aprilie.
- Apare Monografia Iulia Oniță a Aureliei Mocanu- la Editura Meridiane.

Expoziții și premii

- 1950- Expoziția De Stat București
- 1951- Expoziția de Stat a artelor plastice- primește Medalia Muncii
- 1952- Expoziția de Stat, participă cu lucrarea Portretul dirijorului Dinu Stelian-bronz
- 1953- Expoziția inter-regională cu lucrarea Ecaterina Teodoroiu-bronz
- 1954- Participă la concursul Monumentul eroilor patriei , premiul III

- 1955- Expoziția Impresii din Cehoslovacia- București cu lucrări în acuarelă și lucrări de sculptură. Aceeași expoziție este deschisă și la Praga.
- 1956- Lucrează Monumentul Ostașului Român pentru orașul Oradea
- 1957- Expoziția de stat.
- 1958- Expoziția inter-regională
- 1959- Expoziția de portrete. Lucrarea portretul balerinei Alexa Dumitrache-bronz și alte portrete.
- 1960- Expoziția regională. Lucrările Tinerețe-bronz și Portret de fetiță-bronz
- 1961- Expoziția regională București
- 1962- Expoziția de pictură, sculptură și grafică, lucrarea Adolescență-bronz
- 1963- Expoziție personală La galeriile de Artă ale Fondului Plastic-Sala Magheru-25 de lucrări.
- 1964- Premiul II pentru sculptură al Uniunii Artiștilor Plastici pentru expoziția personală din 1965
- 1965- Expoziția Colocviu Brâncuși cu două lucrări, Maternitate I și II.
- 1966- 1968- i se confera ordinul Cultural cls a IV
- 1967- Sala Dalles- expune Victoria și portretul balerinei Ileana Iliescu-bronz
- 1968- Expune Portret de țărancă- bronz La sala Dales expune 7 lucrări în bronz
- 1969- Lucrările Solidaritate și Portret de Țărancă-bronz
- 1970- Expoziția internațională Secolul XX la Varșovia, lucrările In memoriam si Îmbrățișare la Galeria Nouă
- 1971- Participă la la expoziția de artă românească la Roma. Expune la Sala Dales în cadrul expoziției Unesco portretul Alexei Mezincescu- bronz. Realizează portretul Ana Ipătescu-bronz, sala Apollo expoziție personală cu 7 lucrări.
- 1972- Expune la Sala Dalles lucrarea Tors-bronz. Se dezvelește monumentul de la Drobeta Turnu Severin- Gărzile Patriotice
Expune la Budapesta, Berlin, Varșovia, Cracovia

- 1973- La Sala Galeria Nouă expune O fată veselă. La bienala de la Sala Dales expune Pace-bronz, Expoziția internațională de la Budapesta cu lucrări de sculptură mică.
- 1974- Expoziția Omagiu lui Constantin Brâncuși, Paris, la Anuala de stat expune portretul Coresi-bronz
- 1975- Expoziția internațională de artă plastică de la Moscova. Realizează monumentul Ecaterina Teodoroiu pentru orașul Târgu Jiu, Expoziția de artă plastică faza finală cu Țărancă din Hațeg
- 1976- Salonul de pictură și sculptură București lucrarea Maria de Mangop.
- 1977- Expoziția republicană cu lucrarea Portret votiv. Anuala de stat cu lucrarea Omagiu Elenei Cuza, salonul Municipiului București cu lucrarea Miner-bronz. Premiu pentru lucrarea Ecaterina Teodoroiu.
- 1978- Salonul Mun. București lucrarea Pavor-bronz, Expoziția 2050 de ani de la constituirea primului stat dac centralizat cu lucrarea Ana Ipătescu. Primește premiul Ion Andreescu al Academiei Române pentru Portretul Elenei Cuza și pentru lucrarea Ecaterina Teodoroiu.
- 1979- Premiul I pentru sculptura Evocare. Expoziție de grup la Belgrad
- 1980- Expoziția Artiștii plastici și pacea cu lucrarea Portret-bronz
- 1981- Expoziția dedicată Zilei Femeii lucrarea Maternitate. Expoziția de sculptură contemporană la Budapesta cu lucrarea Maria de Mangop. Realizează lucrarea Minerii în loc Baraolt jud Covasna.
- 1982- Expoziție retrospectivă la sălile Dalles, vernisajul în 5 decembrie.
- 1983- Premiul revistei Arta, acordat de Uniunea Artiștilor Plastici pentru expozițiile din 1984. Se itinerează expoziția retrospectivă de la București în orașele Botoșani și Dorohoi.

1984- Expoziția de grup cu prilejul Simpozionului internațional de critică AICA, Muzeul Colecțiilor, București

Lucrarea de licență-1952

București

Repere critice

Petru Cormanescu- în câteva portrete de artiste- Alexa Dumitrache și Camelia Zorlescu-expozanta redă psihologia modelelor și sugerează înseși preocupările lor artistice.

Ion Frunzetti- Iulia Oniță poate eboșa, prin curbele ce axează spațial volume, sentimentele de jale ori de avânt, de înduioșare ori de revoltă, făcând din schema abstractă a statuii suportul arhitectonic al carnației ei, impunând autoritatea maselor materiale nu doar de dragul de a descifra și categorisi posibilitățile diverse ale materiei, ci mai cu seamă din conștiința că sub etapele evoluției ei se poate descifra un suflu creator, rațional, o legitate internă miraculoasă.

C.R. Constantinescu- Arta Iuliei Oniță se adresează sensibilității omului modern cu aceeași pregnanță ca oricare alta, care utilizează un registru de forme insolit și novator.

Grigore Hagiu- *Un anume bun-simț, o anume rigoare a simplității, izvorâte dintr-o sensibilitate reținută dar profundă, dau savoarea inconfundabilă a lucrărilor...Atmosfera poetică, stabilizată, conținută, iradiază din miezul formelor, se explicitează prin ele.*

Dan Grigorescu- *Iulia Oniță e unul dintre sculptorii cei mai reprezentativi ai unei generații de sculptori care a contribuit în chip esențial la afirmarea unei viziuni specifice românești în acest câmp al artelor.*

În expoziție

Iulia Oniță

Operele sale încă expuse în diferite orașe o păstrează vie în doar câteva memorii colegiale și ale noastre, ca familie.
Iulia Oniță trebuie să rămâne în memoria artei!

Cristina Ștefan
februarie-martie 2010